

MORFOLOŠKE INOVACIJE U HRVATSKOSRPSKOM JEZIKU

VLADIMIR ANIĆ

0. 1. Ovdje će se razmatranje morfoloških inovacija usmjeriti na pojave indeklinabilnosti i odnose u gramatičkom broju, tj. na odnos između duge i kratke množine u raznim idiomima standardnog jezika.

0. 2. Stalno ulaženje internacionalnih i stranih riječi u hrvatskosrpski jezik nameće određena pitanja u vezi s njihovom deklinacijom i mogućnošću prilagođavanja našoj paradigmatici. Praksa standardnog jezika traži, a katkada i prejudicira rješenja, ali ne dovodi uvijek do jasnih pogleda na problem u njegovoj biti ni do željenog stupnja formalizacije, potrebnoga u praktične svrhe. Taj je zadatak nauke o našem jeziku važan i, čini se, u dogledno vrijeme ostvarljiv. Međutim, problem morfoloških inovacija u hrvatskosrpskom jeziku stalno se nameće s novom aktualnosti, pa je kao takav uspješno tretiran,¹ a dobio je i dalekosežnu teorijsku razradu.²

Poznato je, međutim, da našim gramatikama u tim pitanjima nedostaje teorijsko oruđe u rukama, kao i to da, izrađene na ograničenom korpusu, pokazuju raskorak s materijalom koji pružaju

¹ Dušanka Ignjatović, »Novine u morfologiji unesene najnovijim imenicama stranog porekla«, *Naš jezik* XIII/1963, sv. 1—2, str. 208—224; Pavle Ivić, »Sistema padežnyh okončanij v serbskohorvatskom jazyke«, *Russkoe i slavjanskoe jazykoznanie, k 70-letiju R. J. Avanesova*, Moskva 1972, str. 106—112; Egon Fekete, »Nešto o deklinaciji vlastitih imenica stranog porekla u našem jeziku«, *Naš jezik* XVIII/1971, sv. 4—5, str. 250—262.

² Milka Ivić, »Obeležavanje imeničkog roda u srpskohrvatskom književnom jeziku«, *Naš jezik* X/1960, sv. 7—10, str. 192—211, »Obeležavanje imeničkog roda u (standardnom) slovenačkom jeziku upoređeno s odgovarajućom srpskohrvatskom situacijom«, *Zbornik za filologiju i lingvistiku* XI/1968, str. 49—55, »Tipovi imeničkog roda u srpskohrvatskom književnom jeziku«, *Zbornik za filologiju i lingvistiku* IX/1966, »Relationship of gender and number in Serbocroatian substantives«, *International Journal of Slavic Linguistics and Poetics* VI, The Hague 1963, str. 51—57. — Morfološka problematika razmatrana je i na VI kongresu slavista, usp. o tome Vladimir Barnet, Vilma Barnetová, »Morfoložská problematika na VI. mezinárodním sjezdu slavistů v Praze 1968«, *Slavia* XXXIII/1969, br. 3, str. 413—426.

književna djela i moderniji tekstovi upravljani na informativno i obrazovno. Isto tako, problemi morfologije riječi često se podređuju leksikološkim pogledima na riječ i ostaju izvan njihova vidnog polja. Strana ili internacionalna riječ, kad je naš jezik usvoji, primit će, kako je poznato, naš pravopisni oblik, akcenat i izgovor, a nastojat će se prilagoditi i morfološki. Bez obzira na to što se i drugačije misli, svaka riječ, uključivši stranu onomastiku i toponomastiku, ima nekakav položaj u našoj morfologiji, iako ga ne mora imati i u jeziku: ako riječ i ne korespondira ni u kakvom stupnju usvojenosti u jeziku, postavlja se pitanje kako se deklinira. Naravno da će to unijeti određene novosti u morfologiju u odnosu prema autohtonim riječima. Tako se morfologija jedne riječi svrstava u različite anorganske idiome jezika, iako riječ nema nikakva položaja u organskim idiomima.

1. 0. Općenito se može potvrditi već izrečeno mišljenje da hrvatskosrpski jezik redovno asimilira imenice stranog podrijetla prema svim ostalim imenicama.³ To je specifičnost južnoslavenskih jezika u odnosu na zapadne i sjeverne slavenske jezike. Sasvim su iznimne riječi koje se ne dekliniraju deblokirane i izvan padežnih konstrukcija: *deci*, *ledi*.⁴ Položaj tih riječi u jeziku različit je — *ledi* je strana riječ vrlo ograničena značenja, *deci* normalan standardni leksem. Leksikološka razmatranja o stupnju usvojenosti i položaju riječi u jeziku ne mogu nam pomoći da dođemo do odgovora na pitanje zašto se na regionalnoj razini ostvaruje oblik *dec*, gen. *deca*. Očito se radi o težnji da se eliminira i te da se riječ prilagodi postojećem repertoaru fonemâ koji služe za nastavak nominativa singulara: m — a, o, e, $\emptyset$, f — a, $\emptyset$, n — o, e. Tako se u morfološkom smislu ne opterećuje repertoar fonemâ za nastavak, a dobiva se mogućnost dekliniranja, ispravnije rečeno mogućnost eksploatacije vrlo frekventnog oblika za genitiv. Nastavak je sada $\emptyset$, jedan od mogućih nastavaka za muški i ženski rod.

1. 1. U tom svjetlu, problem deklinacije stranih i internacionalnih imenica leži i u tome da li će se završni vokal shvatiti kao nastavak ili kao dio osnove: u *radio/radija* nominativni nastavak je -o, ali je u *rešo/rešoa*, *žiri/žirija* nastavak $\emptyset$.⁵ Prema tome, i *landau/laudau*, *kakadu/kakadua*, *intervju/intervjua* imaju nastavak $\emptyset$, jer se u ne nalazi u repertoaru nastavaka. Međutim, *Jungfrau*, f pokazuje tendenciju da se ne mijenja. Izostajanjem deklinacije izbjegava se neodrživa sekvencija završetka *aue*, iako to nije dovoljan razlog za

³ Milka Ivić, »Obeležavanje imeničkog roda u srpskohrvatskom književnom jeziku«, *Naš jezik* X/1960, sv. 7—10, str. 205.

⁴ D. Ignjatović, o. c., str. 211. (Drugačije je u sintagmatskim vezama s niz ljudi, s mjesec dana.)

⁵ M. Ivić, o. c., str. 195.

izbjegavanje deklinacije. Činjenica je da sam fonem *u*, kojega nema u repertoaru fonemâ za nastavak, ni sekvencija *au* nisu dovoljan paradigmatički indikator, jer uz *Jungfrau* stoji ženski (*ta*), a uz *taj Passau/tog Passaua* muški kongruencijski indikator. To znači da imena i imenice ženskoga roda na $\emptyset$ ne pokazuju jednaku sposobnost dekliniranja kao imenice muškoga roda, ako im je posljednji vokal jedan od dvaju kojih nema u repertoaru nastavaka: *Lulu/* gen. *Lulu*; *Lili/Lili*. Taj raskorak između muškoga i ženskoga roda predvidljiv je i u potencijalnim slučajevima dekliniranja imenica ili mogućih poimeničavanja uz različite kongruencijske indikatore: *taj tu-tu/* gen. *tu-tua* : *ta fru-frua/* gen. *fru-fru*. Ovdje dakle možemo govoriti o odstupanjima od cjelokupne naše morfološke strukture.

1. 2. Nesklonjive su i imenice (imena) s kongruencijskim indikatorom ženskoga roda i konsonantom na kraju, kod kojih s obzirom na moguće naveske moramo također pretpostaviti nastavak $\emptyset$: *ta Ines/* gen. sg. *Ines*, nom. pl. *Ines*; *ta Nives/* gen. sg. *Nives*, nom. pl. *Nives*. Međutim, u podstandardu postoji težnja da se ovakva imena učine deklinabilnima navescima *-ica* i *-ka*: *Ines/Inesica/Ineska*, gen. *Ines/Inesice/Ineske*; *Nives/Nivesica/Niveska*, gen. *Nives/Nivesice/Niveske*. Distribucija tih navescika — koji riječi uvijek daju nastavak *-a* — nije jednaka. Imena s $\emptyset$ dobivaju u podstandardu *-ica*, *-ka*, na *-r* + $\emptyset$ samo *-ica*, (Dagmar-Dagmarica) a na *-t* + $\emptyset$ samo *-ka* (*Ruth, Rut-Rutka; Brigitte, Brižit-Brižitka*). Ta težnja u podstandardu ide na planu stilistike u tvorbe familijarnog načina izražavanja.

1. 3. 0. To otvara treću mogućnost, tj. da *-a*, univerzalni morfološki simbol imenica ženskoga roda u hrvatskosrpskom jeziku, u nominativu samostalno zamijeni $\emptyset$: *Inesa/* gen. *Inese*. Imena na *n* + $\emptyset$ (*Manon, Carmen*) mogla bi se uz jaču frekvenciju uključiti u tu mogućnost. Književni jezik imao je tendencija da u tim slučajevima uskladi kongruencijski i paradigmatički indikator, ali je proces ostao nerazvijen, pa dok standardni jezik ne provodi deklinaciju ali čuva rod (*ta Carmen*, gen. *Carmen*), u razgovornom jeziku javlja se nesklad između dvaju indikatora (*ta Carmen*, ali *Pjeva u Carmenu, m*).

1. 3. 1. Univerzalnim standardnim nastavkom imenica ženskoga roda *-a* zamjenjuje se $\emptyset$ (*Ines $\emptyset$ -Inesa; Brigitte* — sa svim oblicima u izgovoru kao *Brižit $\emptyset$, Brigit $\emptyset$, Birgit $\emptyset$ — Brižita, Brigita, Birgita/* gen. *Brižite, Brigitte, Birgite*) i *-o $\emptyset$* (*Salambo-Salamba/* gen. *Salambe*). Ovdje se intuitivno vrši prilagođavanje imenicama na *-a*, jer imenice koje završavaju na *-o* »obavezno nisu«⁶ ženskoga roda

⁶ Spretna formulacija M. Ivić: *ib.*, str. 196.

V. ANIĆ

(razumije se, isključuju se primjeri kao *misao*, gdje je -o samo prividno, tj. -o < -l). Taj je postupak nerazvijen: u prijevodnoj književnosti s kraja XIX stoljeća bio je primjenjivan, ali gramatička norma, nedovoljno korespondentna s književnim stvaralaštvom, nije ga prihvatila. Taj se postupak danas javlja kao neka vrst manire u popularnoj publicistici i nižim oblicima prijevodne književnosti. To je donekle neočekivan tok stvari, ali samo prividno: zamjena dolazi u obzir kad je ime barem toliko akcenatski prilagođeno da izgubi akcenat na posljednjem slogu, a to se u spomenutim pisanim oblicima događa brže nego u standardu, već i zbog češćega prilagođenog, »fonetskog« pisanja (*Margo-Murga; Sirimavo* se ne javlja u takvim tekstovima).

1.3.2. Pitanje da li će se posljednji vokal uzeti kao nastavak ili kao kraj osnove odnosi se na izvorni oblik vidljiv u našoj fonološkoj transkripciji, a ne na izvornu pravopisnu sliku riječi. *Marnie, Rosemarie* imaju morfološki oblik *Marni∅, Rozmari∅*. Imena na -i + ∅ ostaju nesklonjiva i ne pokazuju ni u kojem idiomu mogućnosti izloženih adaptacija.⁷ Ali imena na -a, ako imaju jasnu asocijaciju s tradicijom (obično je to biblijska tradicija), normalno se sklanjaju, bez obzira na to što se javljaju u pismu modernog jezika posrednika: *Sarah-Sara/gen. Sare; Deborah-Deborah/gen. Debore*. Ako tome uvjetu nije udovoljeno ili ako ga pismo jezika posrednika suviše udaljuje, ime ostaje neizmijenjeno s -h i indeklinabilno: *Zarah*.

2.0. Problem duge i kratke množine obraduje se u naučnoj gramatici T. Maretića na tri strane.⁸ U njoj su primjeri brojni, ali empirija ne daje mogućnost za formaliziranje. Maretić kaže da mnoge imenice muškoga roda u množini »rastu«, tj. ispred nastavaka dobivaju -ov ili -ev, dakle osnova im je uvećana.⁹ Iako se kaže da neke imenice mogu imati dulji oblik, neke kraći, a neke oba, Maretić smatra da nije moguće reći koje imenice idu u koju od te tri kategorije, jer za mnoge nema potvrde. Isto tako, dodaje da se »za ovaj posao ne mogu uzimati narodne pjesme, i to zato što se u njima kraći ili dulji plural nalazi samo poradi stiha bez obzira da li je tako izvan pjesama obično«. ¹⁰ Druga gramatika kaže da velika većina imenica ima dugu množinu i da imenice s dugom množinom u običnom govoru mogu imati »u pjesničkom govoru,

⁷ Ovdje je i dio osnove kao u *ledi*. Udvojeni znak nema utjecaja (*Silly*).

⁸ Tomo Maretić, *Gramatika hrvatskoga ili srpskoga književnog jezika*, Zagreb ³1963, str. 143—146.

⁹ Usp. o tome i Milija Stanić, »Tipovi imeničkih deklinacija našeg jezika«, *Rad JAZU* 278, Zagreb 1949, str. 203.

¹⁰ O. c., str. 143.

ako je radi stiha i sroka potrebno, kratku množinu« (uz primjere iz narodne poezije).¹¹ Tumačenja su postavljena suviše statički, jer se obaziru samo na autohtone imenice, a s druge strane problem suviše usko povezuju uz potrebe stiha. Ako se materija pokuša obuhvatiti tipološki, može se doći do jasnije slike. Među tipovima tada će se javljati samo stalne razlike u tome da li tvore instrumental s -e ili s -o, vokativ s -u, -e ili $\emptyset$, i da li ima obavezne alternacije.¹²

2. 1. Općim tipom s kratkom množinom (ne ulazeći sada ni u kakve detalje u vezi s podtipovima) možemo smatrati imenice s nastavkom $\emptyset$ kao *viski $\emptyset$ /vok. viski $\emptyset$, viskiju/nom. pl. viskiji; jog $\emptyset$, nom. pl. jogi; kag $\emptyset$, nom. pl. kagi; aparatčik, nom. pl. aparatčiki i aparatčici; pirog $\emptyset$, nom. pl. pirogi, pirozi, gnu $\emptyset$, nom. pl. gnui*. Te se imenice uključuju u isti tip autohtonih imenica kao *konj $\emptyset$ /konji, jelen $\emptyset$ /jeleni*. Taj tip ne hrane samo strane imenice nego i dosta brojne, vrlo frekventne imenice žargonskog podrijetla ili takve kojima razgovorni jezik na podlozi kajkavskog narječja omogućuje, bez obzira na izvor, veću učestalost i ulaženje u opći razgovorni jezik i stručne žargone (*mlaznjak*: štok. *mlačnjak/mlačnjaci*), čime slijede normalnu deklinaciju starijih imenica kao *rabetnjak/rabetnjaci*, odnosno novijih i normalnih *bubreg/bubrezi*.

2. 2. 0. Kratku množinu imaju imenice na -o, -e kao *auto/auti, dinamo/dinami, finale/finali, kakao/kakai, libreto/libreti*. Drugačija deklinacija (*kakao*, gen. *kakaoa*, nom. pl. *kakaoi*) shvaća -o kao dio osnove, a nastavak postaje $\emptyset$. Takva je deklinacija u korektnom književnom jeziku jednako frekventna, a u razgovornom jeziku i življa, donekle poduprta akcentom *kakāo, kakào* (: *kàkao*).¹³ U deklinaciji *dinamo/dinami* slaže se paradigmatiski indikator -o, -e za muški rod s kongruencijskim *taj dinamo/ti dinami*. Tu se može govoriti više o upotrebi i stanju koje odražava ili prejudicira naša leksikografija nego o čvrstoj normi. Radi se o procesu u toku koji nije jednako zahvatio cijeli hrvatskosrpski dijasistem. Mislim da bi detaljno kvantitativno istraživanje potvrdilo da su u ekavskoj varijanti učestaliji primjeri s izmjenom indikatora *taj auto/ta auta, taj dinamo/ta dinamama, taj finale/ta finala, taj libreto/ta libreta* u standardu; u ijekavskoj varijanti moglo bi se reći da je tomu bliži

¹¹ Ivan Brabec — Mate Hraste — Sreten Živković, *Gramatika hrvatskoga ili srpskog jezika*, Zagreb 21954, str. 42.

¹² U tako izrađenoj morfološkoj tipologiji, koja će, nadam se, moći biti predložena, diskriminante u pojedinim tipovima dale bi podtipove.

¹³ To vrijedi i za taj i njemu adekvatne primjere, ali ne za npr. *korzo/korzi*, prema kojemu u istočnom području stoji *korzo/korzoj*. Trebalo bi sa dijalektološkog stanovišta i uvida u dijasistem tek odrediti granice jednog i drugoga. U smislu standardnog jezika, ti su oblici varijantno polarizirani.

razgovorni jezik i korektan standardni jezik koji ne slijedi rješenja u nekim rječnicima, za koja nije poznato koliko počivaju na analizama materijala i statistikama. Ali primjer *taj veto/ta veta* čini se da nema konkurencije ni u jednoj varijanti, odnosno da bi ona mogla doći s druge strane, izjednačavanjem kongruencijskog i paradigmatškog indikatora za srednji rod (*to veto/ta veta*).

2.2.1. Položaj strane riječi koja u hrvatskosrpskom jeziku postaje usvojenica ili posuđenica nije nezavisan od prozodijskih razloga. Iako je morfologija takvih riječi u okviru iznesenoga predvidljiva, jedini problem ticao bi se imenica na -o i -e. Zaključak da se u jezičkom osjećaju »govornih predstavnika« samo kratak vokal shvaća kao nastavak, a dug se obavezno priključuje osnovi,¹⁴ mislim da smijemo dopuniti utoliko što se na razini razgovornog jezika (barem na zapadnom području) i kratak vokal pod akcentom ili s prebačenim akcentom priključuje osnovi, bez obzira na kvantitetu u jeziku iz kojega je riječ preuzeta: *rešō, rešo*, gen. sg. *rešōa, rešoa, rešoa*; *bifē, bife*, gen. sg. *bifēa, bifēa, bife* (uz standardno *rešō, bifē* i sl.).

S obzirom na oblik nominativa valja istaknuti normativno kretanje ograničeno na pisani jezik. Riječi kao *exposé*, koje se odomaćeno izgovaraju *ekspozē* i standardno (djelomično samo u profesionalno njegovanom književnom jeziku) *ekspòzē*, dobivaju pravopisni oblik *ekspozej*. Pravopis prejudicira izgovor. Realan je izgovor *ekspoze*, gen. sg. *ekspozea*, a genitivu *ekspozeja* (koji uz druge padeže »daje« j nominativu) stoji na putu psihološka prepreka u izgovornim (*Goethe*, gen. u izgovoru *Geteja*) ili tvorbenim (*Ante*, gen. *Anteja*) manifestacijama dječjeg jezika na osnovi kajkavskog narječja. Ipak, ti zabilježeni,¹⁵ a u kolektivnom jeziku neverificirani oblici ne mijenjaju morfološku strukturu, jer je u oba slučaja morfološki znak nominativa $\emptyset$ (*ekspoze $\emptyset$, ekspozea, ekspozej $\emptyset$, ekspozeja*). Međutim, kako nalazimo zabilježeno *ataše/atašea* i *atašej/atašeja*, ali ne i **pirej/pireja*, očito je da se postupak teško dovodi u sklad s realnim izgovorom.

2.3. Kratku množinu imaju imenice s nepostojanim ili neumetnutim -a- i dijalekatskim i slavenskim -e- kao *akt $\emptyset$ /akti, arhitekt $\emptyset$ /arhitekti* (u zapadnoj varijanti, prema *akt/akta* s kongruencijskim indikatorom *ova akta* u istočnoj), zatim *fratar/fratri, solad/soldi* prema tipu *hrbat/hrpti*. Imenice s nepostojanim dijalekatskim i sla-

¹⁴ M. Ivić, o. c., str. 207.

¹⁵ Bratoljub Klaić, *Rječnik stranih riječi*, Zagreb 1958 (*ekspuzej*), *Pravopis hrvatskosrpskoga književnog jezika*, MH-MS, Zagreb-Novı Sad (*ekspozej* i *ekspoze*); Svetozar Marković — Mustafa Ajanović — Zvonimir Diklić, *Pravopisni priručnik srpskohrvatskog — hrvatskosrpskog književnog jezika*, Sarajevo 1972 (*ekspoze* i *ekspozej*).

venskim *-e-* obično ulaze u vokabular preko vlastitih geografskih imena (*čajavec/čajavci*) ili izravno iz slavenskih jezika uz automatske pravopisno-fonetske alternacije (*bodiček/bodičeci*).

2. 4. Dugu množinu imaju strane imenice kao *šokø/šokovi* (koji se uz obaveznu alternaciju u vokativu u eventualno predvidivom obliku **šoče* i realnom *šoku* izjednačuje s tipom *bogø/bogovi*) i *kabelø/kablovi* kao *vjetar/vjetrovi*.

2. 5. Strane i internacionalne riječi ne opterećuju broj deklinacijskih tipova, već se uključuju u postojeću strukturu deklinacije, pri čemu hrane veći broj tipova kratke množine prema jednom tipu duge. Kao unutrašnje svojstvo naše morfološke strukture ostaje izdiferenciranost značenja između kratke i duge množine kao *akt / akti-aktovi*, *zub / zubi-zubovi*, *sat / sati-satovi*¹⁶ slabije frekventna, ali konačna činjenica. Nepobitno je, međutim, da se u standardnom jeziku učvrstila situacija.

što znači da duga množina hrani kratku i prilagođuje se postojećem tipu *konj/konji ≠ konjevi*, gdje duge množine nema. To kretanje funkcionira na planu semantičkog razgraničenja, ali i na planu ekspresivne strukture. Drugim riječima, redundantna mogućnost *gost/gosti-gostovi* nije ekspresivno obilježena, već se identificira kao morfološki neadekvatno, u književnika rijetko, u kolektivnom jeziku nefunkcionalno. Naprotiv, kratka je množina mnogo snažnija. Ona se iz spomenutih izvora stalno napaja i ne dolazi, kako se u normativnim priručnicima obično tvrdi, samo u poeziji radi potreba stiha. (Kad bi bilo tako, isti bi razlog morao djelovati i u suprotnom smjeru, jer bi se osjetila potreba za daktilskim ritmom dugih množina.) Ostajući na terenu gramatike, važno je zapaziti da imenice koje imaju normalno dugu množinu potencijalno imaju predvidivu i kratku množinu, odnosno da kratka množina nije nikada agramatična.¹⁷ Uz normalne oblike *grad/gradovi*, *kraj/krajevi*, *vjetar/vjetrovi*, *bubanj/bubnjevi* predvidivi su oblici *gradī*, *kraji*,

¹⁶ Poseban je slučaj *bol, m, f / boli, f: bolovi, m*, gdje dva roda nisu »ni pjesnički ni emocionalno, pa čak ni leksički sinonimi«, usp. Dalibor Brozović, »O izvorima pjesničke snage u Kranjčevićevu jezičnom izražaju«, *Zadarska revija* IX/1960, br. 5.

¹⁷ Čini se da oblici duge množine kao *konjevi*, *čamcevi*, za koje imam potvrde u jeziku djece s čakavskim i kajkavskim materinskim dijalektom, govore o intuiciji o tome i želji da se duga množina posebno usvoji u procesu ovladavanja jezikom.

vjetri, bubnji. Ako se javi takav oblik, neće se javiti kao konkurentan oblik u punom smislu riječi (to osobito vrijedi za potvrđene kao *gradi, kraji* itd.), nego kao oblik koji se razgraničuje kao dio stilske strukture, odnosno, rjeđe, po značenju.¹⁸

3. 0. Ovdje su u okviru hrvatskosrpske deklinacije razmatrane pojave koje se u autohtonim riječima ili utjecajem stranih i internacionalnih riječi ustaljuju, pospješuju ili djelomično izazivaju. Ovo razmatranje, ograničeno kako je u uvodu najavljeno, pokazuje da je indeklinabilnost razmotrenih riječi¹⁹ frekventna pojava i realnost u književnom jeziku (uzetom u širem značenju) i da kretanja u odnosima duge i kratke množine moramo promatrati u slojevitosti književnog jezika. Sam pojam inovacijâ u morfologiji precizira vremenski zbivanja unutar samog jezika onoliko koliko materijal pokazuje današnje stanje, odnosno onoliko koliko su one obuhvaćene u normativnim i drugim priručnicima, donekle po negativnom kriteriju — koliko u njima nisu obuhvaćene. Pristup našoj morfologiji, razlučen od leksikoloških pogleda na riječ, nešto će proširiti svoje polje, a uz jasniji teorijski pristup u normativnim priručnicima lakše će u prihvatljivoj mjeri približiti i formalizirati ovu materiju.

¹⁸ U ovom slučaju jedan je autor zanimljivo pretpostavio da upotreba, uz sve ostalo, zavisi možda i od sintaktičke pozicije (Vladimir Gudkov, »Duga i kratka množina kao diferencijalni semantički znak«, *Jezik XII/1964*, br. 1, str. 6). Ta pretpostavka još čeka odgovor.

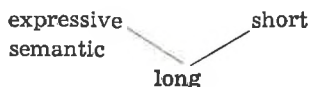
¹⁹ Namjerno se upotrebljava pojam »riječ« koji uključuje vlastita imena i toponime i ostavlja šire mogućnosti s obzirom na skokove u značenju koji obično izmiču našoj pažnji (vidi gore *čajavec* < *Čajavec*) i održavaju mišljenje o nepostojanju plurala (što demantira npr. *Mate* > *mate*, pl. *mate*, radnička kapa, prema radnicima iz Imotske krajine, gdje je tipično ime *Mate*).

Summary

The theme appears limited on morphological innovations in the Croato-Serbian language and connected to the occurrences of indeclinability and the relations in the long and short plural. The author states the approach to the morphology of the word to be separated from the lexicological views of the word, which requires his place in the morphological structure regardless of the position in the language.

The main problem of the declination is either the final vowel is to be conceived as a morpheme (*dinamo* Gen. Sg. *dinama*) or as a part of the base (*kakao*, Gen. *kakaoa*, when the morpheme is $\emptyset$). The indeclinability of a name as *Ines* $\emptyset$ is a frequent occurrence and a reality of the standard language.

The author does not meet satisfaction with the opinions in normative hand-books where the problem of the long and short plural is connected to the requirements of the poetic language. Here is a developing process proved

It means that the long plural supplies the short one, which is limiting either by significance (*akt* / *akti-aktovi*) or in his expressive structures. The new words do mainly include in the existent types with a short plural. The forms with a short plural could grammatically be foreseen, they are never agrammatical, while the irreal, individual and scantily confirmed forms of long plural are redundant.